

Ochrona dziedzictwa archeologicznego to złożony proces, który wymaga współdziałania archeologów, prawników, edukatorów i lokalnych społeczności. Jest kluczowym aspektem zarządzania zasobami kulturowymi. Obejmuje różnorodne działania mające na celu zabezpieczenie, konserwację i dokumentowanie stanowisk archeologicznych oraz znalezisk. Jeśli interesują Cię kwestie formalne zeskanuj poniższe kody QR.

Przydatne linki:

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona). La Valetta.

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych.

Ustawa o muzeach.

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie udzielania dotacji na badania archeologiczne.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Materiały
mezolityczne
z Kujaw
w kontekście
ochrony
dziedzictwa
archeologicznego

Mezolit to część epoki kamienia pomiędzy paleolitem i neolitem. Na osi czasu to okres pomiędzy 11 000 a 5500 lat temu. W końcowym odcinku paleolitu zmieniający się klimat oraz środowisko bardzo silnie oddziaływały na życie ludzi. Pod koniec **plejstocenu**, czyli tzw. epoki lodowcowej około 20 000-18 000 lat temu, Kujawy były przykryte grubą warstwą lodu. Przez kolejne kilka tysięcy lat lądolód „wycofywał się” z obszarów dzisiejszej Polski, w tym z Kujaw. Pozostawił po sobie bardzo zróżnicowany krajobraz. Jest to typowe **pojezierze** z siecią jezior, średnich i małych rzek, wydm i terenów gliniastych. Jak pokazują wyniki badań archeologicznych i środowiskowych, obszar dzisiejszych Kujaw był bardzo atrakcyjny dla społeczności pradziejowych, w tym również dla łowców z mezolitu.

Stanowiska mezolityczne najczęściej odkrywane są w niedalekiej odległości od zbiorników wodnych. Na takich obszarach wydm czy innych form o podłożu piaskowym łowcy i zbieracze zakładali obozowiska oraz stacje łowieckie. Po tysiącach lat najczęściej pozostały po nich jedynie niewielkie, tzw. **mikrolityczne** zabytki krzemienne.

Ochrona dziedzictwa archeologicznego to zagadnienie, które od lat jest bardzo istotne dla środowisk konserwatorskich, naukowych oraz muzealnych. Jej podstawą jest m.in. Międzynarodowa Karta Ochrony i Zarządzania Dziedzictwem Archeologicznym ICOMOS (Karta Lozańska) oraz Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego z La Valetty z dnia 16 stycznia 1992. Dokumenty te powstały, ponieważ niezbędna była modyfikacja koncepcji ochrony **nieodnawialnych** zabytków archeologicznych w związku z dynamicznymi zmianami na świecie. Według twórców Karty należy zwiększyć wysiłki w celu zachowania stanowisk archeologicznych **in situ**. Bardzo ważne jest podejmowanie działań przewidujących i ratujących stanowiska archeologiczne przed niszczeniem ich przez inwestycje. Powinny one polegać głównie na prowadzeniu badań **nieinwazyjnych**, takich jak np. „powierzchniówki”, które pozwalają aktualizować mapy stanowisk archeologicznych, co należy uwzględnić w planowaniu przestrzennym na obszarze całego kraju.

Materiały mezolityczne z Kujaw:

Do roku 2025 na obszarze Kujaw zarejestrowano prawie 200 stanowisk mezolitycznych. Są one znane zarówno z badań wykopaliskowych, jak i powierzchniowych. Z całej epoki kamienia takich stanowisk są tysiące. Jakość ich opracowania oraz dostępność źródeł jest różna. W ostatnich dwudziestu latach ukazało się kilka publikacji źródłowych z materiałami mezolitycznymi. Dzięki tym pracom oraz opracowaniu finansowanemu ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pt. *Mezolityczne materiały krzemienne z Kujaw*, można podjąć próbę wskazania stref, które powinny podlegać silniejszej ochronie przed niszczeniem spowodowanym działalnością rolniczą lub inwestycjami budowlanymi. Takimi strefami powinny być okolice Parków Kulturowych w Sarnowie i Wietrzychowicach, okolice Brześcia Kujawskiego, Radziejowa, dolina Bachorzy, Tążyny i Zgłowiączki oraz strefa nad Notecią pomiędzy Korzecznikiem a okolicą Kolankowa i Januszkowa Kujawskiego.